

BESLUT

2016-05-02

Dnr: 16/00105

SAKEN

Rapport, SVT1, 2016-01-14, kl. 18.00, inslag om ett bombdåd i Indonesien; fråga om mediets genomslagskraft och våldsskildringar

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

Nyhetsinslaget handlade om ett terrorattentat i Indonesiens huvudstad Jakarta och innehöll bland annat en amatörvideo som visade ett av bombdåden. En kort bildsekvens visade några personer på en parkering utanför ett café och därefter hur en sprängladdning detonerade precis vid dem. I inslaget visades sedan två olika sekvenser med livlösa kroppar på avstånd i bild.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att det i inslaget alltför tydligt visades onödigt brutala bilder på två personer som sprängdes i småbitar vid terrorattentatet. Anmälaren anser att inslaget strider mot bestämmelsen om våldsskildringar i 5 kap. 2 § radio- och tv-lagen eftersom inslaget sändes vid en tidpunkt då barn kan antas titta på tv.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med bestämmelserna i sändningstillståndet och i radio- och tv-lagen. SVT anför följande.

I Indonesien har islamsk extremism vuxit under senare tid. En grupp med kopplingar till al-Qaida låg bakom det stora attentatet på Bali år 2002 då över 200 personer dödades, varav flera svenskar. Torsdagen den 14 januari 2016 inträffade nya bombdåd i den indonesiska huvudstaden Jakarta då sju personer dödades och tio skadades. En serie explosioner och skottlossning mellan polis och attentatsmän skakade staden. En explosion inträffade vid FN:s kontor, en annan utanför ett café i ett populärt köpcenter. Enligt indonesisk polis försökte förövarna imitera Paris-attackerna i november i fjol. Tre självmordsbombare och två gärningsmän dödades. En grupp knuten till IS tog på sig skulden för dådet. Nyheten om terrorattentatet dominerade nyhetssändningarna den dagen med början i *Rapports* morgonsändningar. I det aktuella inslaget som sändes ett halvt dygn efter den första morgonsändningen fanns en sekvens som visade flera personer, vars identitet var oklar, på en parkering utanför ett café sekunderna före ett av bombdåden. Enligt vittnesuppgifter till nyhetsbyrån AP skulle dessa personer vara några av gärningsmännen.

Orsaken till att den mycket ovanliga och dokumentära bildsekvensen visades på den tidiga kvällstiden klockan 18.00 var att redaktionen bedömde att det fanns ett stort informations- och nyhetsintresse av att visa skeendet. Många bilder som på nära håll visade förörelsen som attentaten förde med sig valdes bort. Redaktionen ansåg samtidigt att det var viktigt att beskriva förloppet och konsekvenserna utan att visa direkt skrämmande bilder. Bildsekvensen var kort. Konsekvensen av explosionen syntes inte. I en senare sekvens i inslaget syns två offer på långt avstånd.

En förvarning inför visningen av bilderna hade varit befogad, men vid en sammantagen bedömning anser SVT att bildsekvensen trots allt ändå inte var direkt påträngande eftersom det inte förekom några närgångna bilder utan gav en översiktlig beskrivning av händelseförloppet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat vid bedömningen av program som innehåller våld. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis ett krav på återhållsamhet i fråga om våldsskildringar och våldsinslag som sänds på tider då barn kan antas ta del av programmen.

Nämnden tillämpar en strängare bedömning för program eller inslag före kl. 21.00 än för senare sändningar. Denna tidsgräns gäller dock inte för våldsskildringar i nyhetsprogram. För att inte lägga alltför stora hinder i vägen för nyhetsförmedlingen gäller huvudregeln att man vid nyhetssändningar före kl. 19.00 ska visa återhållsamhet i framställningssättet.

Ett tv-program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder får inte sändas under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmet, om det inte av särskilda skäl är försvarligt (5 kap. 2 § radio- och tv-lagen). Ett program med denna karaktär ska antingen föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild under hela sändningstiden.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att de våldsskildringar som förekom i det aktuella inslaget inte var så ingående och påträngande att de strider mot bestämmelsen i 5 kap. 2 § radio- och tv-lagen.

Det aktuella inslaget sändes dock vid en tidpunkt då varsamhet ska iaktas i fråga om våldsskildringar och inslag som kan verka skrämmande för barn. Video-filmen som innehöll bilder på hur minst två personer sprängdes till döds av en bomb och på döda kroppar kunde enligt nämndens bedömning verka skrämmande för barn. Sändningen av inslaget vid den aktuella tidpunkten strider därför mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Leif Hedman (skiljaktig), Jan Holmberg (skiljaktig), Nedjma Chaouche, Ulrika Hansson och Clas Barkman (skiljaktig) efter föredragning av Johannes Wik.

Den skiljaktiga meningen framgår av s. 4.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Johannes Wik

SKILJAKTIG MENING

Ledamöterna. Leif Hedman, Jan Holmberg och Clas Barkman var skiljaktiga. De anser att inslaget borde frias och att andra stycket under rubriken Granskningsnämndens bedömning borde ha följande lydelse.

Det aktuella inslaget sändes vid en tidpunkt då varsamhet ska iakttas i fråga om våldsskildringar i enlighet med bestämmelsen om mediets genomslagskraft. Nämnden har förståelse för att vissa tittare kunde uppfatta de aktuella sekvenserna som obehagliga. Med beaktande av att sekvenserna var förhållandevis korta och filmades från avstånd anser nämnden vid en sammantagen bedömning att inslaget inte strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft i SVT:s sändningstillstånd.